

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Reconstructietekening van de eerste tentoonstelling in de herberg
“Au Jardin de Frascati” door Armand Heins in 1898, Universiteit Gent, Bibliotheek.

Bestuur 2010

Voorzitter

Paul Goetghebeur
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. 09-264 5055
fax 09-2645334
Paul.Goetghebeur@telenet.be

Secretaris

Ferdinand Cobbaut
Fuchsiastraat 105
9000 Gent
☎ 0497-848882
Ferdinand.cobbaut@advalvas.be

Penningmeester

Léonard Cobbaut
Willy Maststraat 51
9032 Wondelgem

Leden

Harald Evrard, 9050 Gentbrugge
Cyrilla Gillis, 9940 Evergem
Hilde Mortier, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Karel Reusens, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Hilde Van Crombrugge, 9820 Merelbeke
Em. Prof. P. Van der Veken, 9052 Zwijnaarde

Website

<http://www.plantentuin-gent.be> (Vrienden)
<http://www.plantentuin.ugent.be> (Plantentuin)

Leden ex officio

Prof. Dr. Paul Goetghebeur
Directeur, Plantentuin

Ing. Chantal Dugardin
Hortulana, Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. 09-264 5073
Chantal.Dugardin@UGent.be

Bankrekening: IBAN- BE21 0011 1921 5403
BIC- GEBA BE BB

Juninummer: teksten ten laatste tegen 1 juni 2010 bij de redacteur

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 29 - nr. 1 - maart 2010
ISSN 0777 - 8821

Inhoud

Redactioneel	pag. 2
Agenda 2010-03-10	pag. 4
FloraCumLaude 17 – 18 – 19 april	pag. 5
Leupegem: een geslaagd stukje Vlaamse Ardennen	pag. 7
Fietstocht Wetteren – Schellebelle – Kalken	pag. 9
Bezoek kwekerij Damien Devos en tuin Fox Hill	pag. 12
Cyperaceae expeditie Kenia	pag. 13
Confrerie van de H. Dorothea	pag. 32
Lidgeld 2010	pag. 40
Boeken en Lenteschoonmaak	pag. 40

AULA Volderstraat

FloraCumLaude

het beste uit onze plantencollecties 17 tot 19 april 2010

Zaterdag 14 tot 18 uur, zondag en maandag 10 tot 18 uur

Redactioneel

Waarde lezers, beste Vrienden,

Dit voorwoordje wordt “geschreven” (schrijven = krassen maken op een zachte ondergrond) op een zonnige zondag, zoals een “zon”dag hoort te zijn, nietwaar. Maar deze zon is verraderlijk. Het lijkt alsof de LENTE eindelijk is aangetreden, en we gaan naar buiten in hemd en een beetje trui, heel even ! Om meteen terug te keren, en de dikke-truien-dag te herhalen, met dank aan de bijzonder schrale noordoostenwind (merci !). De – toegegeven – prachtige zon geeft ons inderdaad het bekende lente-achter-glas gevoel . Misschien een beetje zoals de planten in onze serres zich nu moeten voelen. Konden planten maar spreken, enfin, communiceren. Misschien proberen ze al eeuwen met ons te communiceren, maar horen wij ze niet ?

In elk geval, los van de voorgaande speculatie, zijn wij (als Plantentuin) bereid om als verdediger van planten op te treden. Deze zwijgende meerderheid, m.a.w. de planten, overal op aarde, die verdienen echt alle respect, omwille van hun ongeëvenaarde energie-efficiëntie (zéér groene zonnepanelen), omwille van hun voedselproductie (hun zetmeelbronnen vormen de basis van elke landbouwbeschaving, en dus ook van ons bestaan nu), en natuurlijk omwille van hun buitengewone schoonheid (getuige hun gebruik bij al onze rituelen). Misschien herkent u de oplichtende dichtregel van Lucebert op de gevel van Trefpunt, Bij Sint-Jacobs : “Alles van waarde is weerloos”. En de planten lijken inderdaad weerloos, ze worden vertrappeld, opgegeten, uitgefreesd, verbrand, beschimmeld, aangetast, wettelijk uitgeroeid, met herbiciden, en ga zo maar door. Ik ben ervan overtuigd dat dit gebrek aan respect een direct verband

houdt met het gebrek aan kennis. Een oud maar nog zeer bekend gezegde kan hiervoor getuigen : "Onbekend maakt onbemind".

Vandaar mijn pleidooi voor het meer bekend maken van de soms heel zichtbare, maar vaak wat verborgen esthetica van planten. Leer uw vrienden en kennissen en familieleden kennis maken met onze vrienden, de planten, met hun veel te weinig bekende schoonheid, zachtaardigheid, geduld, doortastendheid, volharding, barstende energie, ongebreidelde fantasie, absolute vormenrijkdom.

Voor deze kennismaking bieden we u binnenkort een uitzonderlijke gelegenheid, een tentoonstelling van zeer fraaie planten in het even fraaie decor van de Aula van de Universiteit Gent, onze **FloraCumLaude**.

Kom op zaterdag-zondag-maandag 17-18-19 april zeker even kijken naar deze plantencollecties, bijeengebracht door plantenliefhebbers, en kom dan ook even luisteren naar onze **Bloemlezingen**, voordrachten van deze plantenliefhebbers over hun schatten van planten.

Zo, dan kan ik nu verder werken aan de meer professionele aspecten van mijn verhouding tot de biodiversiteit (lesvoorbereidingen, bijwerken van presentaties, selecteren van planten uit zaadlijsten van andere plantentuin- en databank van onze eigen collecties aanzuiveren, nieuwe accessies opnemen, controleren van de classificatie van de Bloemplanten op de voortdurende verbeteringen). Misschien heeft u wel interesse om u als vrij student in te schrijven aan onze universiteit ? Ik kan u verzekeren, Plantkunde is een onwaarschijnlijk boeiend vak...

Uw redacteur,
Paul Goetghebeur

Agenda 2010

April

- Zo 4 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: thema "Lentegebeuren"
- Za-ma 17-19 Tentoonstelling FloraCumLaude in de Aula, Volderstraat (zie pag. 5)

Mei

- Za 1 14u Leupegem (zie pag. 7)
- Zo 2 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: thema "Bomen"
- Do-zo 13-16 7u Vierdaagse tuinreis naar Engeland
- Zo 30 9u30 Fietstocht Wetteren-Schellebelle-Kalken (zie pag. 9)

Juni

- Zo 6 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: thema "Van bloemetjes en bijtjes: bestuiving bij bloemplanten"
- Za 26 13u30 Bezoek plantenkwekerij Damien De Vos en Fox Hill (zie pag. 12)

Juli

- Zo 4 10u Gratis algemene rondleiding in de Plantentuin in het Gents dialect
- Zo-zo 18-25 Gentse Feesten

Augustus

- Zo 1 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin
- ? ? Bezoek aan een zeer onbekende tuin in Gent
- Za 28 Bezoek Poperinge en omgeving

September

- Zo 5 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: thema "Zuinig met water: droogte-aanpassingen bij planten"
- Zo 12 Openmonumentendag
- Zo 26 Bezoek plantenbeurs te Celles en stadstuin te Wervik

Oktober

- Zo 3 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: thema "Herfstkleuren en proeverij"

November

- Zo 7 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: thema Herfstgebeuren"

December

- Za 11 14u30 Algemene ledenvergadering

FloraCumLaude 17-18-19 april

Ter attentie van de lezers : we willen u vriendelijk vragen om deze tekst door te sturen naar uw vrienden en kennissen en familie, of waar u plantenliefhebbers denkt te vinden !

De tekst is vrij te downloaden van de website FloraCumLaude (<http://floracumlaude.wordpress.com/>)

Vreemde VIPs in de Aula !

Op zaterdag, zondag en maandag 17-18-19 april 2010 wordt de Aula inderdaad bevolkt door een groot aantal zeer speciale VIPs. Deze VIPs zijn voor een keer Very Interesting Plants, lentebloeiers, die door een grote groep van plantenliefhebbers en enkele verenigingen worden bijeengebracht in het unieke kader van de Aula van de Universiteit Gent.

Groen in de stad !

In de drukbezochte Voldersstraat zal de Aula nog meer opvallen dan anders, want met FloraCumLaude zorgen we voor een nieuw stukje groen in de stad : de ruimte onder het fronton en de trappen worden voorzien van een groen grastapijt. We hopen op mooi lenteweer, en misschien wordt een *Déjeuner sur l'herbe* wel mogelijk...

Gratis !

Deze tentoonstelling is gratis toegankelijk voor het publiek, dankzij de gastvrijheid ons aangeboden door de universitaire overheid.

Zaterdag : 14-18 u

Zondag : 10-18 u

Maandag : 10-18 u

Bloemlezingen !

Enkele deelnemers zijn bereid gevonden om over hun passie te komen spreken in de Aula, met raadgevingen voor de praktijk in de tuin of in de huiskamer. Tussen de bloemlezingen door is er een permanente projectie van foto's, waarbij u de talrijke juweeltjes onder onze planten worden getoond.

Zaterdag 14 u : Pracht en praal in Peperomia, door Marie-Stéphanie Saimain

Zaterdag 15 u : Hamamelis, door Bram Rammeloo

Zondag 11 u : Podophyllum, door Clint Callens

Zondag 12 u : Paris, door Clint Callens

Zondag 14 u : Orchideeën, door Rik Neiryndck

Zondag 15 u : De andere Magnolia, door Koen Camelbeke

Gebruikersvriendelijkheid !

Gedurende deze drie dagen zal op de tentoonstelling een permanentie aanwezig zijn, met deelnemers, gidsen van de Plantentuin, Vrienden van de Plantentuin, plantenliefhebbers, die de bezoekers uitleg kunnen geven over de getoonde planten.

Alle planten worden voorzien van een label met naam en familie van de plant, en de eigenaar-deelnemer.

Trefwoorden !

Tot slot worden hieronder nog enkele impressies opgenomen, die in een prille ontwikkelingsfase van deze activiteit zijn verwoord.

Plantencollecties !

Met deze tentoonstelling willen we een forum bieden aan de meestal verborgen blijvende verzamelingen van de enthousiaste plantenliefhebbers, deze soms lichtjes fanatieke tuiniers, die hele nachten waken bij hun schattjes, in de ijdele hoop om die éne veelvratige slak te kunnen betrappen.

Experimenten !

Achter deze collecties zit ook een groot pakket praktijkkennis verborgen, en ook deze immateriële schatkamer willen we graag behouden en opwaarderen. Veel houders van collecties hebben door vallen en opstaan, samen met een uitgebreide reeks waarnemingen een hands-on ervaring bijeengebracht, die voor andere plantenmensen meer dan nuttig kan zijn. Daarom wordt een ontmoetingsplaats met mogelijkheden tot informele contacten en met "bloemlezingen" aangeboden aan al deze ervaren donkergroene vingers.

Verleiding !

Zoals u weet, onbekend maakt onbemind : met het zichtbaar maken van deze verborgen collecties willen we ook de belangstelling wekken voor het kweken van deze botanische juweeltjes. En dat ze kunnen verleiden, dat weten onze plantenliefhebbers maar al te goed, is het niet ? Met de verleiding zal ongetwijfeld ook de interesse voor planten groeien, die zeker in onze regio (maar wellicht quasi wereldwijd) veel te zwak is ontwikkeld.

Respect !

Planten worden dikwijls, veel te dikwijls ondergewaardeerd. Lage aai-baarheidsfactor ? Trage reacties ? Weerloos ? En toch, zonder deze planten hadden wij géén leven. Onze hele maatschappij is gestart met behulp van planten, en ze wordt nog altijd helemaal gedragen door planten, direct of indirect. Tijd voor een beetje meer respect voor onze vrienden, de planten.

Leupegem : een geslaagd stukje Vlaamse Ardennen

Gillis Cyrilla

Asschout 2, 9940 Evergem

Eén vaste constante: de datum van 1 mei. Dus de lenteklassieker van Leupegem.

En meestal zijn de weergoden ons goed gezind en schijnt een heerlijk lentezonnetje. Maar het kan natuurlijk ook anders en soms behoren er wat koudere voorjaarsbuien erbij. Ze schrikken ons niet af, wij stappen er gezwind op los, allez zo lang “den asem en de benen meewillen” in dit heuvelachtig gebied. Maar wees gerust, het is in ons tempo en met aangepast schoeisel perfect te doen.

Vanuit Leupegem en de vallei van de Markebeek klimt de wandeling een helling op. Om wat op adem te komen kijken we regelmatig achterom en bij helder weer hebben we een prachtig zicht op de heuvels.

We treuzelen in een eeuwenoude holle weg, een landschapselement in reliëfrijke gebieden, waar we de Paarse Schubwortel in al zijn geurigheid bewonderen, we vinden er ook Dagkoeksbloem, Gele dovenetel, Gevlekte aronskelk en zovele anderen.

Het namiddaguur is wel niet ideaal om naar de zang van de vogels te luisteren, maar hier is de biotoop van de heggenmus, winterkoning, roodborst, vink, tjif-tjaf, fitis, enz. En met wat goed weer en wat geluk?

Hellingen op leembodem laten ook nog andere fenomenen ontstaan, zoals grondverschuivingen. Dat ze spectaculair kunnen zijn is ons bekend, we bekijken tijdens onze wandeling een voorbeeld op Belgische schaal. Invloed van de mens op het landschap?

Er wachten ons schitterende vergezichten, we passeren één van de vele kapelletjes die nog steeds in het landschap aanwezig zijn van de bekende bedevaartplaats Onze-Lieve-Vrouw van Kerselare.

Bij het bereiken van het Hekkenbrugbos staan we perplex om haar rijke ondergroei van voorjaarsbloeiers, zoals Kruisbladwalstro, Gevlekt longkruid, Boshyacint, Bosanemoon, Reuzenpaardestaart, en het wordt zoeken naar de zeldzamere Voorjaarsganzerik. Even stil zijn en dan onze oren wijddopen; mogelijks horen we de zoetgevooisde klanken van onze gevederde vrienden de vogels.

Hier vinden ze voedsel en nestgelegenheid in overvloed.

Indien mogelijk krijgen we misschien de gelegenheid om iets te drinken in de "Galerij Ladeuze". Meestal lukt het (als er geen feesten zijn). Deze galerij bevindt zich in een oude aangepaste vierkantshoeve, en nog steeds als dusdanig goed herkenbaar.

Bij de oude geklasseerde watermolen spieden we, stil zijnde, of we de gele kwikstaart te zien krijgen. Het is hier zijn uitverkoren broed- en voedselbiotoop en misschien hebben we weer eens geluk!

Op de terugweg passeren we langs een zeer oude haag van Gewone es en vinden we weer de eerder zeldzaam voorkomende Korsthoutkoolzwam, ook even naar uitkijken.

De Donkere ooievaarsbek laat zeker haar prachtige bloei bewonderen. Maar eerst, zoals elk jaar, zoeken we in het Kleefkruid naar een prachtige kever, de reuzengoudhaan ofte ook wel bloedspuwer genoemd, waarom?

Kom gerust meehelpen zoeken naar dit voor onze streken wel héél zeldzaam diertje en je kan misschien zelf waarnemen waaraan hij zijn naam dankt.

De gidsen heten u van harte welkom op deze boeiende wandeling.

Voorzie aangepaste kledij en vooral goed en stevig schoeisel, eventueel laarzen, de wandeling kan op bepaalde plaatsen modderig zijn (bronnengebied).

Praktisch

Wandeling op vrijdag 1 mei 2010 om 14 uur.

De wandeling start op het De Sompelplein te Leupegem (het plein bij het ex-stationsgebouw).

Er is voldoende parkeerplaats op het plein.

Uw bereidwillige gidsen : Harald en Cyrilla.

Zorg jij voor een stevig lentezonnetje? Wij zorgen voor een boeiende namiddagwandeling!

Fietstocht Wetteren - Schellebelle - Kalken

met bezoek aan “Den Blakken” en de “Kalkense Meersen”

zondag 30 mei 2010

WETTEREN EN OMGEVING is alom gekend voor zijn boom- en rozenkwekerijen maar er zijn ook nog prachtige stukjes natuur.

Povinciaal Domein “Den Blakken”

Dit promotiecentrum voor sierteelt, rozen en parkbomen ligt vlakbij het centrum van Wetteren, op 20 km ten oosten van Gent. Naast het promotiecentrum is het hele domein beschermd als landschap omwille van de aanwezigheid van de bijzonder waardevolle en unieke rivierstuifduinen. De zuidelijke bosbestanden van Den Blakken liggen in een Europees habitatrictlijngebied.

Het gebied was van oudsher onderdeel van een uitgestrekt woud met zeker tot in 1789 een aanzienlijke oppervlakte heide. Vanaf dat jaar werden deze heidegronden in privaat cijnspacht voor 90 jaar omgezet naar bos of

landbouw. Begin 1900 werd een 'buitengoed met lusthuisje' aangelegd, in 1931 gevolgd door een villa in Normandische landhuisstijl en bijhorend park. Ten behoeve van de houtproductie werden toen de arme zandgronden rond het park beplant met uitheemse boomsoorten zoals Amerikaanse eik en Lork. In december 1990 werd het leegstaande domein door het provinciebestuur aangekocht. Hierna volgde een totale renovatie van de villa (1992-1995) en de aanleg van een promotietuin (1995). Sinds oktober 1996 is de villa in concessie als taverne. Het provinciaal domein werd op 21 juni 1997 opengesteld voor het publiek. De nieuwe naam 'Den Blakken' verwijst naar het hoge rivierstuifduin ten zuiden van het domein.

Het beheer van het provinciaal domein Den Blakken wordt gecoördineerd vanuit het provinciaal domein "Puyenbroeck". De gemeente Wetteren staat in voor het dagelijks onderhoud van het park- en bosgedeelte.

De Kalkense Meersen... natuur om te koesteren

Tussen de dorpskernen van Kalken, Overmere, Uitbergen, Schellebelle en Wetteren ligt een uitgestrekt meersengebied met een zeer rijke natuur.

Met 800 hectare aaneengesloten, vochtig grasland, vormen de Kalkense Meersen één van de grootste overblijfselen van de Schelde-meersen. Meersen zijn laaggelegen, vochtige graslanden in de overstromingsvlakte van een rivier, vaak zijn ze doorsneden met sloten en grachten. Ruimte, water, groen en rust vormen de belangrijkste troeven.

De Kalkense Meersen hebben hun natuurlijke rijkdom te danken aan de Schelde die het gebied sinds mensenheugenis beïnvloedt. Maar die rijke natuur wordt bedreigd. Vele jaren geleden werd op de Kalkenvaart een pompgemaal ingeplant. Deze krachtige pompen houden het waterpeil in de meersen kunstmatig laag. Zoals op vele andere plaatsen kwam daarmee een einde aan hun eeuwenoude functie als waterbergingsgebied.

Om de natuurrijkdom van de Kalkense Meersen te behouden, bouwt **Natuurpunt** hier sinds 1990 een natuurreservaat uit. Dat het gebied meer dan het beschermen waard is, bewijst de officiële erkenning als natuurreservaat door de Vlaamse regering in maart 1996.

De aangekochte gronden worden veelal beheerd in samenwerking met de plaatselijke landbouwers. Waar mogelijk wordt het waterpeil opnieuw verhoogd. Het maaien van de hooilanden gebeurt pas vanaf 15 juni. Door deze late maaidatum kunnen de bloemplanten zaad vormen en hebben de weidevogels de tijd gehad om hun jongen groot te brengen. Ondermeer door deze maatregelen kan de vroegere natuurrijkdom in het gebied zich herstellen.

Langs deze groene longen met daartussenin De Schelde organiseren we een fietstocht van ± 16 km.

Op het programma staan:

- Een bezoek met gids aan het Provinciaal Domein “Den Blakken” te Wetteren, waar we een mooie verzameling vinden van de Wetterse “boom-en sierteelt”.
- Rond de middag stoppen we in taverne “De Destelhoeve” te Schellebelle waar we bij goed weer op het gezellige terras kunnen genieten van lekkere broodjes op een bedje van sla en groentjes.
- Met de magen goed gevuld laten we ons overzetten met “Het Veer” naar de overkant van De Schelde. Van op de “Aard” rijden we langs de Kalkense Vaart en door “de Meersen” naar Kalken.
- Hier starten we een rondleiding met gids in de “De Molenmeers”, deel van de “Kalkense meersen”, om er de plaatselijke fauna en flora te ontdekken.

Praktisch

Vertrek: zondag 30 mei om 9u30 op de parking van het station te Wetteren

Inschrijven is noodzakelijk en kan tot 1 mei door overschrijving van 17€ per persoon, te storten op rekening 001-1192154-03 van De Vrienden van de Plantentuin met vermelding “fietstocht Wetteren” en de naam van de deelnemer(s).

Inbegrepen zijn de rondleiding in “Den Blakken” en “De Meersen”, de broodjesmaaltijd en 1 drank.

Organisatie: Katrien Van Damme

Bezoek kwekerij Damien Devos en tuin Fox Hill

Zaterdag 26 juni 13u30

EERST KOMT de kwekerij aan de beurt.

Damien Devos is een jonge boomkweker die zich specialiseert in het kweken van een groot assortiment niet alledaagse houtige gewassen, geschikt voor ons klimaat, zoals: Abies, Acer, Cornus, Cotinus, Liquidambar, Magnolia, Philadelphus, Quercus, Sequoiadendron, Sciadopitys.

Van jongs af is Damien geboeid door planten en bomen. Het kweken en experimenteren met planten wordt al gauw zijn favoriete hobby. Op zeventienjarige leeftijd gaat hij in Engeland studeren om zich verder te verdiepen in de wereld van botanische tuinen en kwekerijen. Het begint met 2 jaar aan de tuinbouwschool "Warwickshire College" en daarna 1 jaar bij de Royal Horticultural Society te Wisley. Er volgen stages bij Prinses Sturdza, Jean-Pierre Hennebelle, de Creagh Gardens en in Hemelrijk bij de familie De Belder.

Terug thuis wordt zijn hobby-kwekerij alsmaar groter tot hij in 1999 een geschikte locatie vindt om zijn kwekerij met veel passie professioneel uit te bouwen naar een groot assortiment bijzondere heesters. Hij heeft al een hele palmares prijzen vergaard in Courson, Celles en Beervelde.

Damien is een man die tijd neemt voor zijn klanten en het nodige plantadvies geeft. Hij zal ons rondleiden in zijn kwekerij, waarna een verfrissing aangeboden wordt.

De appel is niet ver van de boom gevallen!

Fox Hill, de tuin van de ouders Devos waarin Damien zijn passie ontdekte, is een tuin met een ziel.

Deze 4 ha grote tuin, op de flank van de Tiegemberg en op de grens van de Vlaamse Ardennen, werd in twee tijden ontworpen. Het eerste deel, een creatie van tuinarchitect Paul Deroose in 1985, is met zijn hoge centrale haagbeukhagen zeer architecturaal. Deze hagen worden aan beide kanten geflankeerd door een botanische collectie van zeldzame bomen en struiken door Damien en een broer aangeplant.

Vele bronnen voeden de verschillende vijvers die trapsgewijs afdalen naar het tweede meer recente deel, een meer landelijk ontwerp van

tuinarchitect Eric De Waele.

We krijgen een rondleiding in de tuin en ontdekken er een mooi gestructureerde tuin, een rijke collectie bijzondere planten, een betoverend vergezicht en vooral enthousiaste tuinmensen.

Praktisch:

- vertrek op zaterdag 26 juni om 13u30 met een bus aan de P&R parking, Land van Rodelaan te Gentbrugge.
- inschrijven is noodzakelijk. Reserveer je plaats(en) ten laatste vóór 12 juni telefonisch 0497 848882 of via e-mail "Ferdinand.Cobbaut@advalvas.be", en door betaling van 25 euro per persoon op rekening 001-1192154-03 van De Vrienden van de Plantentuin met vermelding "Devos". Het aantal deelnemers is beperkt tot 40.
- organisatie: Karel Reusens, Hilde Mortier.

Cyperaceae expeditie Kenia

15/06/2009 – 11/07/2009

EINDELIJK, na een vlucht van ruim tien uur raakt het landingsgestel van vlucht SN0483 het asfalt van Jomo Kenyatta International Airport in Nairobi. Onder de passagiers zitten ook Isabel en ikzelf klaar om aan onze expeditie te beginnen, enerzijds vol ongeduld voor het nakende avontuur, maar anderzijds ook met wat klamme handjes. We zitten ten slotte in Afrika!

Op weg naar de visumcontrole wacht ons al een eerste opdracht! Iedereen dient een formulier in te vullen waarin hij verklaart geen griepsymptomen te hebben. Ook hier waart het spook van de Mexicaanse griep! Na een klein uurtje stonden we in de kleine aankomsthal van de luchthaven op zoek naar een geldautomaat en een betrouwbare taxi. Dat laatste vonden we zonder moeite. Maar met de geldautomaat hebben we eerst wat geworsteld tot een vriendelijke Keniaan ons uitleg gaf.

Op weg naar het hotel kregen we in de taxi een eerste door gelige straatlampen verlichte indruk van de stad en ondanks de brede boulevards reden er bijna geen andere voertuigen. Na een twintigtal minuten

stonden we in de lobby van het Boulevard Hotel, onze vaste stek in Nairobi, goed gelegen om de hoek van het Nationaal Museum en het Herbarium. Eens op de kamer hebben we snel onze bagage afgegooid en in het - voor mij - kleine bed gekropen om te genieten van een zalige nachtrust met op de achtergrond het ruisen van de Nairobi rivier. Jammer genoeg had een kolonie zwarte ibissen in een naburige boom andere plannen en bij het kriecken van de dag weerklonk een luid krassend gra-a-ak.

Bij daglicht zag en vooral klonk Nairobi al heel anders! Het rustige geruis van de rivier had plaatsgemaakt voor luid geraas van auto's en vrachtwagens, doorspekt met sirenes... Nu stonden de boulevards inderdaad potdicht, ook hier is niet te ontsnappen aan fileleed! Maar gelukkig werd de pijn verzacht door de eerste Cyperaceae die we vanaf het balkon van de kamer in de tuin van het hotel konden waarnemen!

Om negen uur hadden we een afspraak in het herbarium met Mathias Mbale, een veldbioloog verbonden aan het herbarium, en met al meer dan 15 jaar veldervaring in Kenia! Na een rondleiding in het herbarium en de bibliotheek, met bijhorende handdrukken, hebben we de praktische kant van de expeditie nog eens doorgenomen en de reisroute nog eens onder de loep genomen en aangepast waar nodig. Daarna vertrok Mathias naar het hoofdkantoor van de KWS (Kenyan Wildlife Services) om de toestemming te vragen voor het inzamelen in een aantal nationale parken en reservaten op onze route, terwijl wij enkele specimens bekeken in het herbarium en de nuttige locaties opschreven. In de namiddag kwam Mathias met héél goed nieuws. De KWS heeft de toestemming gegeven om in te zamelen in een aantal parken, en daarenboven mogen we overal gratis binnen en krijgen we gewapende begeleiding! Een echte meevaller aangezien we nu een fikse hap uit ons budget zouden besparen!

De volgende dag werd de auto gebracht, een blauwe Land Rover ergens gebouwd in de vorige eeuw. Een robuuste 4x4 dat wel, maar zonder enig comfort. We hebben besloten om morgenochtend al te vertrekken richting Thika, net ten noorden van Nairobi. Oorspronkelijk zouden we de Ngong Hills en Nairobi National Park bezoeken, maar voor het park hebben we geen inzamelvergunning gekregen en Ngong Hills zouden we bij een volgende tussenstop in Nairobi bezoeken. 's Avonds in de bar van het hotel hebben we nog een leuke maar intense discussie

gevoerd met Oliver, een landbouwer uit het westen van het land, over wereldeconomie, politiek en natuurlijk ook Obama. De bevolking is hier heel trots op Obama en koestert ook hoge verwachtingen!

Nairobi – Thika – Ol Donyo Sabuk

De volgende ochtend vertrokken we richting Thika, een stadje ongeveer 40 km ten noorden van Nairobi. Onderweg maken we kennis met het Keniaanse rijgedrag, wat redelijk chaotisch is. Matatu's die overal tussen door schieten, plots stoppen om passagiers uit of in te laten stappen en zich dan weer zonder opletten in het verkeer storten terwijl de deuren nog niet gesloten zijn. Het ziet er spectaculair uit, maar o zo gevaarlijk!

Plots staat er aan de straatkant een groot bord: "Welcome in Thika. Birmingham of Kenya!" Blijkbaar wou men van deze stad een belangrijke industriestad maken, helaas is dat niet echt gelukt. In plaats van industrie zien we overal uitgestrekte ananasvelden, kilometers en kilometers ver. Hier wordt de Delmonte ananas gekweekt, die wij westerlingen als ingeblikte blokjes of schijven in de rekken van de supermarkt vinden.

In Thika zullen we ook overnachten. Mathias stelt voor om in het Blue Post Hotel te logeren, een oase langs de snelweg tussen de Thika & Chania Falls. Ook onze reisgidsen prijzen deze idyllische (zij het iets duurder) locatie aan. Ondanks de conferentie die er georganiseerd wordt en na wat onderhandelen, krijgen we de sleutel van onze kamers.

Met onze vergunning op zak rijden we verder richting Ol Donyo Sabuk, een klein reservaat ten oosten van Thika op weg naar Somalië. Ol Donyo Sabuk betekent letterlijk de buffelberg en buffels zijn ook de belangrijkste dieren die hier te vinden zijn. Onderweg zien we weer enorme ananasplantages die intens besproeid worden, terwijl de rest er heel droog en dor uitziet. Mathias vertelt dat het afgelopen regenseizoen geen regens heeft gebracht en dat dit op sommige plaatsen al voor het tweede of derde jaar het geval is. Na een 30 km op een redelijk goede, geasfalteerde weg, slaan we rechtsaf een stofbaantje in vol putten en bulten, eens testen hoe sterk onze maag is! Uiteindelijk komen we aan bij de gate en we gaan met de vergunning naar de hoofdopzichter om toestemming te vragen om de volgende dag het park te bezoeken en een begeleider mee te krijgen. Deze ceremonie zouden we de komende weken wel vaker moeten doorlopen bij elk park dat we bezoeken.

Op de terugweg naar Thika hebben we de eerste Cyperaceae ingezameld langs de straatkant waar wat water van de ananasplantage weg sijpelde. Tijdens het inzamelen werd er constant op ons getoeterd door voorbijrijdende bussen en matatu's, terwijl de passagiers heel verbaasd naar ons keken. Ook kinderen die wat verder een paar koeien en geiten stonden te hoeden kwam uit nieuwsgierigheid kijken. Twee blanken die langs de straatkant onkruid staan te plukken, het is een raar zicht inderdaad! Een jongetje hielp zelfs mee inzamelen en verscheen plots met wat bloemen voor Isabel.

Terug in het hotel hebben we de ingezamelde planten gelabeld en in de persen gestoken om te drogen; ook weer onder heel wat belangstellende blikken en veel vragen van het personeel. Gelukkig is Mathias erbij om alles heel geduldig in het Swahili uit te leggen.

De volgende ochtend na het ontbijt lopen we tot aan de Chania waterval om te kijken of er daar interessante cypergrassen groeien. Tot Mathias' grote verbazing blijft er van de spectaculaire waterval niet veel meer over dan een dun stroompje water dat zich in de diepte stort, het gevolg van de droogte en het watergebruik van de grote plantages stroomopwaarts. Aan de andere zijde van het hotel geeft de Thika-waterval een even troosteloos beeld. Dan maar besloten om snel naar Ol Donyo Sabuk te rijden om in te zamelen en natuurlijk de buffels te zien. Bij de gate moesten we wat wachten op de ranger, maar een groep bavianen en enkele groene meerkatten zorgden voor wat entertainment. Bij de gate stond ook een groep schooljongens keurig in uniform, klaar om te voet de berg te beklimmen.

Toen de ranger eindelijk met zijn geweer was ingestapt kon het avontuur beginnen. De weg naar boven was op sommige plaatsen heel steil en hobbelig en ik had het er niet zo op dat er een geweerloop in mijn richting wees. Maar dat probeerde ik uit mijn hoofd te zetten en te genieten van het landschap, de vergezichten en op zoek te gaan naar buffels. Eens op de top bij het radiostation kwamen we op de graasgronden van de buffels. Een komvormige grasvlakte omgeven door metershoge adelaarsvarens waar her en der donkere gaten in waren; de gangen waar de buffels te voorschijn kunnen komen. Het gras was danig omgewoeld door de talrijke buffelpoten, maar helaas geen buffel te bekennen. Maar ook hier was alles weer droog en veel cypergrassen hebben we niet gevonden. Toen we weer beneden waren stelde Mathias voor om rond de

berg in te zamelen. Eerst gingen we naar een drinkplaats van de buffels, de bodem is hier heel rijk aan zouten en de buffels komen hier dan ook zout likken. Maar ook hier geen buffel te bespeuren, enkel diep weggezakte pootafdrukken in de uitgedroogde steenharde modder. De buffels zouden niet voor vandaag zijn, maar niet getreurd, we zullen er nog wel zien, zo verzekerde Mathias ons.

Van de drinkpoel ging het van meertje naar plas naar moeras rond de berg op zoek naar *Cyperus* en *Kyllinga*. Normaal gezien is dit een heel vochtig gebied, maar de steeds uitbreidende plantages en de droogte dwingen de lokale boeren om hun gewassen op deze vochtige plaatsen te kweken waardoor ze nog verder uitdrogen en uiteindelijk verdwijnen. Ook de vroeger vermaarde koffieplantages liggen er verlaten bij, klaar om opgeslokt te worden door nog meer ananasvelden.

Thika – Embu – Mwea National Reserve

De volgende etappe bracht ons een honderdtal kilometer meer naar het noorden, naar Embu aan de voet van Mount Kenya, maar ondanks zijn hoogte van 5199 m was de reus nergens te zien; er zat te veel stof in de atmosfeer. Onderweg hebben de ananasplantages plaats gemaakt voor rijstvelden en andere gewassen. Het bleek hier iets vochtiger, een goed voorteken hopelijk!

Van Embu zijn we verder gereden naar Mwea National Reserve, gelegen aan een stuwmeer van de Tana rivier, ten zuidoosten van Embu. Onderweg werden we weer geconfronteerd met de droogte, op de velden stonden enkel wat uitgedroogde halfvolgroeide maïshalmen. De rivieren en poelen waren uitgedroogd of heel fel geslonken. Een beeld wat we komende dagen jammer genoeg nog veel te vaak zouden zien.

In Mwea National Reserve moesten we even wachten op begeleiding en dus gingen we iets drinken in het dorpje net buiten het park. Het leek of ze daar al in een eeuwigheid geen blanken hadden gezien. Een oud vrouwtje kwam haar verhaal doen, gelukkig kon Mathias haar triestig relaas vertalen.

Na een uurtje keerden we terug naar het park, en nog maar net voorbij de gate kwamen we de eerste giraffen tegen die sierlijk de weg overstaken. Bij de drinkpoel stond in de achtergrond een kudde zebra's en een

maraboe te kijken hoe we planten inzamelden. Aan de oever botsten we ook op de enorme pootafdrukken van een olifant.

Wanneer we terug arriveerden in Embu was het al donker en we beslisten dan maar om het persen te laten voor de volgende dag. Eens op de hotelkamer werden we opgeschrikt door de imam van de naburige moskee. Een half uur lang ratelde hij in het Arabisch en hij zou dit gedurende de avond nog een aantal keer herhalen.

Embu – Chogoria (Mount Kenya) – Maua

Bij dageraad weerklonk weer een oproep tot gebed vanuit de luidsprekers op de minaret van de moskee, gelukkig zijn we al gewend om vroeg op te staan, maar ik word toch liever op een zachtere manier wakker. Vandaag stond Mount Kenya op het programma en hoewel we zeker niet tot helemaal tot de top zouden gaan, keek ik er toch naar uit! We zouden de berg vanuit Chogoria oprijden.

De weg van Embu naar Chogoria is heel spectaculair, slingerend tussen de heuvels aan de voet van de reus over diepe valleien, uitgeschuurd door de bergriviertjes die zich van Mount Kenya naar beneden storten. Jammer genoeg was het te gevaarlijk om te stoppen en stroomden de riviertjes te diep in de valleien om wat in te zamelen.

Vanuit Chogoria reden we naar boven vergezeld door een wachter en een gids van het Forest Station aan de rand van het woud. Naast Cyperaceae hoopten we hier ook *Asplenium* te vinden, epifytische varens die op de stam van bomen groeien. Daarom stopten we regelmatig en trokken het woud in. Je krijgt een vrij nietig gevoel tussen al die woudreuzen die zich tegen elkaar aanschurken op de steile flanken van de berg. Jammer genoeg was het ook hier vrij droog en we beslisten dan maar om verder te rijden naar Maua.

Maua is het stadje dat het dichtst bij Meru National Park ligt, onze volgende halte op de "expeditie". Het eerste deel van de route slingert zich tussen kleinschalige maïsveldjes verder rond Mount Kenya tot in de stad Meru. Voorbij Meru liggen er langs de weg prachtige landhuizen omgeven door plantages met kleine boompjes. En hoewel het nog vroeg in de namiddag was, lagen er heel veel mensen uitgestrekt in de bermen te rusten en te kauwen. We zaten in de streek van de mira, bij ons beter

gekend als qat. De plantages staan vol qatboompjes waarvan elke ochtend de jonge twijgjes worden geplukt. Door op de twijgjes te kauwen komt er een stimulerende drug vrij, te vergelijken met cafeïne, het enige nadeel is dat je lusteloos wordt, veel plannen maakt en zwarte tanden krijgt. De qat wordt gekweekt voor de Somalische markt en elke dag net voor de middag vertrekken hele colonnes jeeps volgestouwd met qat richting Nairobi om de avondvlucht naar Mogadishu te halen. Dit moet zo snel gebeuren omdat de stimulerende stoffen maar 48 uren actief blijven na plukken.

In Maua heerste er een drukte van jewelste en dus besloten we maar om net buiten de stad in de Keringo Hill Tourist Lodge te overnachten. Het klinkt heel duur, maar toerist is hier een heel rekbaar begrip. Nog voor het inchecken werden we al aangesproken door een man die ons mira wou verkopen, maar we hebben vriendelijk bedankt. Bij het avondeten konden we kiezen uit geroosterde kip of een stoofpot van geit. Mathias suggereerde ons om de geit te proberen en aangezien we de laatste dagen al genoeg kip hadden gegeten, was de keuze snel gemaakt. En al bij al smaakte het heel lekker en was het dus zeker de moeite waard!

Meru Nationa Park – Meru

Na opnieuw een korte nacht – deze keer door de luidruchtige mira kauwers in het café – besloten we om eerst de auto eens te laten nakijken, want bij het schakelen bleek er iets te haperen. Het oliepeil in de versnellingsbak zou een mogelijke oorzaak zijn, maar dan moet je de versnellingsbak open krijgen natuurlijk. Een van de bouten wou niet meewerken en dus opteerden we ervoor om de versnellingsbak open te lassen; we zaten per slot van rekening in Afrika! Maar al de moeite was voor niets, want er was niks mis; dus trokken we maar naar Meru National Park.

Eens in het park waren we de autoproblemen al vergeten. Hoewel het kurkdroog was in het park hebben we toch veel wildlife gezien: impala's, Thompson gazellen, waterbokken, giraffen, zebra's, struisvogels, wrattenzwijntjes, een secretarissvogel en eindelijk buffels! Hier hebben we ook onze eerste olifanten gespot en dat heeft iets imposants. Bij een klein stroompje zijn we even gestopt om in te zamelen, toen een safaribusje met toeristen stopte. Een dame met een heel zwaar Amerikaans accent riep ons toe: "Are you catching some fish?" Mathias antwoordde dat we Cyperaceae aan het zoeken waren en het gezicht van de vrouw sprak boekdelen. Ik

vermoed dat ze nog altijd denkt dat het een of andere gevaarlijke ziekte was! Van "gevaar" gesproken, even verder maande Mathias ons aan om even niet aan planten te denken en bij hem te komen staan. Niks vermoedend deden we dat en hij wees ons iets aan bij de voet van een struik waar we net nog naast stonden; een grote python lag er opgerold te slapen in de zon. Even slikken, maar al bij al was het niet zo erg.

In het midden van het park ligt het Mughwango moeras: de reden waarom we hier zijn, want het herbergt een aantal bijzondere Cyperaceae. Helaas is ook dit uitgestrekte moeras gereduceerd tot een droge vlakte met wat kleine drink- en modderpoelen. Gelukkig voor de dieren lopen er verscheidene permanente rivieren door het park, maar dit water is ook heel aantrekkelijk voor de mensen rond het park. Ze trekken samen met hun veestapel het park in op zoek naar water en wat sappig groen, maar worden met harde hand uit het park verdreven.

Van het park zijn we teruggereden naar Meru zodat we morgen de auto deftig kunnen laten nakijken. Slaapplaats vinden is iets moeilijker aangezien elk hotel uit onze reisgidsen volzet was door een of ander congres. Uiteindelijk hebben we nog een kamer gevonden in het Blue Towers Hotel. Dat blauw mag je letterlijk nemen, alles van de badkamer tot het vensterglas was blauwgetint. Maar ondanks de overdosis blauw was de kamer meer dan behoorlijk met een lekker hete douche; en die was welkom na het stof in het park!

Meru – Nyeri – Aberdares National Park

De volgende ochtend bleek dat er een bout gelost was aan de achterrem; de juiste bout was in de verste verte niet voorhanden en dus werd er maar een gelijkaardige bout ingedraaid. Eens alles terug vastzat konden we starten aan de volgende etappe richting Nyeri via Nanyuki. Onderweg hadden we prachtig zicht op de top van Mount Kenya, helaas is de gletsjer op de top helemaal verdwenen. De noordelijke flanken van de berg zijn bedekt door uitgestrekte golvende graanvelden en even waande ik mij in Picardië.

Na een vrij lange rit kwamen we aan in Nyeri, een klein provinciestadje gekneld tussen Mount Kenya – die helaas niet meer te zien is door het stof in de atmosfeer – en de Aberdares. Onze eerste bekommernis was een kamer voor de nacht te vinden. De eerste stop was Central Hotel,

maar dat was niet veel soeps, geen muskietennetten, geen toiletblil. Dus dan maar naar Ibis Hotel – neen niet van de bekende hotelketen – maar hier was het nog duurder voor minder kwaliteit. Het laatste hotel wat we konden uitproberen was het Green Hills, volgens onze gidsen een luxueus hotel met een redelijk prijskaartje. Helaas, het lag tegenover een golfbaan en de prijzen waren ook navenant exuberant. Dus hebben we maar gekozen voor de minst slechte optie van de drie en toch maar een kamer geboekt in Central Hotel.

De volgende dag zouden we inzamelen in de Aberdares en dusdanig een extra nacht in Nyeri blijven. Hopelijk loont het de moeite, want ook hier is de regen uitgebleven volgens de rangers.

De volgende morgen, na het oppikken van een wetenschappelijke begeleider en een parkwachter, zijn we de Aberdares ingereden via de Tree View Gate en na enkele meters zagen we al groepjes wrattenzwijnen en wilde zwijnen verschrikt wegrekken, helaas veel te snel om een foto te schieten. Net voor de eerste stopplaats hebben we onze eerste grote kat gespot, en welke dan nog, een luipaard. Maar ook dit dier dook razend-snel het struikgewas in.

Onderweg naar de tweede stopplaats bij de Ruhuruini Gate zijn we de Lonely Elephant gepasseerd; een solitaire olifant die enkel langs de weg loopt, op en af, heen en weer. Bij de gate stroomde een klein riviertje waar we een aantal keer over moesten. Gelukkig staken er een aantal grote keien boven het water uit, maar bij ons ging het in vergelijking met de Keniaanse metgezellen heel wat moeilijker om de overkant te bereiken.

Op weg naar de Viewpoint in het bamboewoud hoorden we plots een sissend geluid: een lekke band. Die moest dan maar snel vervangen worden en dus moesten we allemaal uitstappen. Omgeven door dicht bamboewoud hoorden we overal een hol “pok”-geluid; bamboe dat door de slurf van olifanten wordt afgeknakt. Na een kort oponthoud konden we verder naar de Viewpoint en op weg naar boven passeerden we Jumboway, een helling waar op wat laag struikgewas na alle bamboe was weg-gemaaid tot onder aan een kleine plas. Dit was een van de favoriete reis-routes van de olifanten. Bij de plas zijn we even uitgestapt op zoek naar Cyperaceae en ik zag iets zwarts wegspruten in het struikgewas. Even later toonde Mathias een verse pootafdruk van een katachtige op de zandweg, misschien was het wel een zeldzame zwarte luipaard...

Bij het Viewpoint hebben we even genoten van de omgeving en de zon vooraleer we zouden terugkeren naar Nyeri. Toen we het park verlieten zijn we onmiddellijk naar een garage gereden om de lekke band te laten herstellen en de auto een wasbeurt gegeven in de carwash. Dit is heel wat anders dan de grote wasstraten hier in België. Met een hogedrukreiniger wordt niet alleen het koetswerk, maar ook het motorblok en het hele interieur uitgestraald. Isabel en ik stonden allebei even met open mond toe te kijken.

's Avonds begon het plots te regenen; onze eerste tropische stortbui en we hoopten dat het niet de laatste zou zijn.

Nyeri – Aberdares National Park – Naivasha

's Ochtend bleek dat de tropische bui het stof wat had geblust en dat alles er iets frisser bij stond. Onderweg naar de toppen van de Aberdares hebben we veel buffels gezien en een kudde olifanten waarvan het kalf een geamputeerd achterpootje had, waarschijnlijk was het door een ongeluk of een aanval van een roofdier gewond geraakt. Ook de Lonely Elephant was weer trouw op post! Boven de bamboegrens, in de moorlands, zag alles er weer wat droger uit. Boven een poeltje zweefden twee visarenden en aan de wegrand zaten een paar knalblauwe reigers. Eens terug in het bos aan de andere kant was alles weer fris, vochtig en groen, maar terug wat lager tussen de velden buiten Naivasha vloog het stof ons weer om de oren!

Naivasha wordt ook wel het Saint-Tropez van Kenya genoemd; het stadje ligt vlakbij Lake Naivasha, het grootste zoetwatermeer van de streek. De stad is ook gekend van de Dellamere's, een kolonistenfamilie berucht omwille van wilde feestjes in de vroegere jaren, en nu vooral omwille van de huidige Lord die verdacht wordt van een aantal moorden op Masai opzichters. De koloniale grandeur is nog zichtbaar in het stadje; ons hotel voor de nacht, het Ken-Vash Hotel, is een groot koloniaal gebouw met overal dik vasttapijt.

Omwille van de toeristische aantrekkingskracht van het meer is het praktisch onmogelijk om tot bij het meer te geraken. Het meer ligt omsloten door een gordel van hotels met privéstranden. Dus moesten we de hulp van de KWS inschakelen om tot aan de oever van het meer te geraken via het animal sanctuary. Het opleidingscentrum van de KWS ligt zelf ook in

een klein park, met onder andere zebra's die lustig de weg overstaken vlak voor onze neus.

De secretaresse die ons ontving was een kleine corpulente bazige vrouw, we hadden allemaal het gevoel om terug op school te zitten en iets mispeuterd te hebben. Ze ging polsen bij de directeur, maar ze was verrassend snel terug! Meneer stond niet persoonlijk vermeld in de brief en dus was deze brief niet van toepassing op hem. Gelukkig was er een lokale gids van het sanctuary zo vriendelijk om ons te helpen. Hij kende een aantal mensen en plaatsen waar we tot bij het meer zouden geraken.

Eens aan het meer waren we allemaal met verstomming geslagen; we keken uit over een grasvlakte en in de verte weerspiegelde wat water in het felle zonlicht. Rechts van ons had je het drijvend restaurant, maar dat was nu gestrand en gesloten. De vroegere meerbodem was bedekt met afgegraasde Cyperaceae en de donkere aarde was diep opengespleten. Ook dit is de tol die de aanhoudende droogte eist, maar nog een andere factor speelt een rol in het verdwijnen van het meer: de bloementeel. Langs het meer liggen grote serrecomplexen voor deze teelt. Een heel lucratieve economische tak in Kenya, want zon en warmte zijn er in overvloed en water voorlopig ook nog, en dus kunnen er het hele jaar rond rozen en andere snijbloemen geteeld worden voor de Westerse markt. Tussen de glazen complexen staan hele kampen voor de arbeiders en hun families; kleine betonnen barakken op keurige rijen die op een of andere manier de indruk van een concentratiekamp opwekken.

Op de terugweg naar het hotel kreeg de auto weer kuren; Mathias kon de auto niet meer in versnelling krijgen. Toch zijn we ondanks het razende verkeer en de talloze toeterconcerten veilig in het hotel geraakt. Mathias nam contact op met de mecaniciens uit Nairobi en die zou de volgende ochtend naar de auto komen kijken.

Naivasha – Kericho – Nairobi

Na een grondige inspectie door de mecaniciens bleek er niets mis te zijn met de versnellingsbak, maar was het de koppeling die niet naar behoren functioneerde (hoewel hij die zelf onlangs volledig had vervangen). Halverwege de ochtend konden we dan uiteindelijk onze trip verder

zetten; de bestemming voor deze dag was Nakuru. Nakuru is een van de grotere steden van Kenya en het was er een drukte van jewelste. Net buiten de stad, rondom het Nakuru meer, ligt het Lake Nakuru National Park; ook hier was het een komen en gaan van safaribusjes, schoolbussen en jeeps. Vanaf onze parkeerplaats hadden we al uitzicht op het meer dat bedekt was door een roze waas van duizenden flamingo's en op de voorgrond zagen we talloze buffels. Nog dichterbij was een groepje groene meerkatten aan het spelen tussen de geparkeerde voertuigen, op zoek naar hapjes bij de toeristen. Ondanks alle aandacht poseerden ze niet graag, of toch niet voor niets, en enkele rekels stormden op ons af met hun tanden bloot. Isabel en ik hebben heel de reis niet zo snel in de auto gezeten als toen, maar het was wel lachen!

Jammer genoeg was de hoofdoprichter juist in middagpauze en moesten we een uurtje wachten voor de "audiëntie". Om de tijd te doden namen we een snelle hap in de bar van het park. We werden verwelkomd door een Masai krijger in vol ornaat (om op de foto te staan met de toeristen) en op de achtergrond brulde de TV songs van Michael Jackson; de King of Pop was niet meer! Na anderhalfuur wachten gingen we nog eens polsen, maar we zouden nog zeker een uur geduld moeten uitoefenen. Omwille van de droogte had het niet veel zin om langer te wachten en besloten we maar om verder te rijden richting Kericho.

Ondanks verschillende waarschuwingen over de staat van de wegen en de "rijkunst" van de Kenianen, was de reis tot nu toe goed meegevallen, zeker de wegen! Tot nu dus, tussen Nakuru en Mau Summit waren er grote wegenwerken; kilometers lang moesten we over een stofweg vol putten tussen de vrachtwagens door laveren. En tot overmaat van ramp kwam de benzinemeter steeds verder in het rood te staan. Gelukkig hebben we op tijd kunnen tanken en was de weg vanaf Mau Summit weer in heel goede staat. Ook het landschap zag er plots veel groener uit!

Ondanks het mooie frisse landschap wees Mathias op de afgebrande ruïnes die her en der langs de weg stonden. Op enkele plaatsen zagen we ook een kamp met witte tenten van de VN. Dit waren allemaal restanten van de rellen na de verkiezingen van afgelopen jaar. In deze kampen wonen mensen die na de rellen hergelokaliseerd zijn door de overheid omdat ze oorspronkelijk in vijandig stamgebied woonden. Het glooiende landschap rond Kericho is bedekt door immense thee-

plantages, het is een zee van groen met ertussen felgekleurde stippen, de theeplukkers. De thee kan hier zo welig groeien omdat er bijna dagelijks een bui voor het noodzakelijke hemelvocht zorgt.

Het New Sunshine Hotel waar we overnachtten ligt rond een grote binnenplaats waarvan het overdekte deel dienst doet als restaurant. Het kleine raampje in onze kamer gaf uit op de eetzaal en zoals in elke Keniaanse gelagzaal stond de televisie loeiend hard, zodat we met de zwanenzang van Jackson in slaap konden vallen.

De volgende dag zouden we inzamelen in de omgeving van Kericho en dan verderop in de richting van Kisii. De eerste halte was een arboretum midden de theevelden net buiten het stadje met de toepasselijke naam, The Lipton Tea Gardens. Maar men zou er beter de Lipton Ice Tea Gardens van maken omdat de thee hier voornamelijk tot deze frisdrank wordt verwerkt. In het arboretum zelf was er niet veel interessants om in te zamelen, dus na een korte wandeling gingen we weer verder.

Het tweede arboretum van de stad lag aan de andere kant, richting Kisii, ook dit arboretum was eigendom van Unilever, de moedermaatschappij van Lipton. Jammer genoeg misten we de ingang, maar op de terugweg zouden we stoppen. Onderweg naar Kisii hebben we veel kunnen inzamelen in de vochtige bermen, daarbij kregen we veel hulp en vragen van de lokale bevolking, want behalve theeplukken gebeurt er in deze regio niet veel.

Toen we in Litein aankwamen had de auto voor de zoveelste keer weer kuren en dus moesten we onze weg vroegtijdig onderbreken en terugkeren naar Kericho. En ja, halverwege de terugweg gaf de auto de geest. We kregen de versnelling enkel nog in achteruit! Daar stonden we dan, in de blakende zon langs de weg. Algauw stonden er een paar mensen rond de auto om hulp of raad te geven. Aangezien er niets hielp belde Mathias het hotel op om een techniekier op te sturen. Maar plots wou de wagen toch weer vooruit, zij het aan een slakkengangetje. Gezien de ernst van deze laatste panne, zouden we de volgende dag trachten terug te keren naar Nairobi. Dit betekende wel dat onze route weer helemaal werd omgegooid en we niet naar het Victoria meer en Kakamega Forest zouden gaan, waar het wel geregend had. In Nairobi zouden we dan een nieuwe auto huren voor het tweede deel van de reis.

Met een provisorisch opgelapte auto vertrokken we de volgende dag terug naar Nairobi, een rit van bij de 300 km. Maar bij de eerste helling buiten de stad had ik al het gevoel dat er ondanks het oplapwerk iets verkeerd zat. En ik was niet de enige, ook Mathias keek maar raar!

Net voorbij een klein marktje voor Mau Summit dreigde onze auto opnieuw de geest te geven, gelukkig haalden we het marktje wel. Bij de lokale benzinepomp kenden ze een mecanicien en die zou hopelijk de auto er weer boven op krijgen en vooral rijwaardig maken tot in Nairobi. Terwijl ze bezig waren met de herstelling, waren Isabel en ik een ware attractie. Kinderen kwamen handjes schudden en stelden tal van vragen, helaas in het Swahili, wat we nog steeds niet machtig zijn en met Engels kom je niet ver in deze uithoek van het land.

Uiteindelijk was de auto hersteld en konden we verder. Tot de verontwaardiging van Mathias wou de garagist extra aanrekenen omdat Mathias er uitzag als een Kikuyu, de stam waarmee de lokale bevolkingrellen had uitgevochten bij de laatste verkiezingen. Toen Mathias erop wees dat dit niet zo was, moest er extra betaald worden omdat we blank waren. Ook hier heeft Mathias zich kunnen uitpraten en dus konden we verder.

De terugweg vlotte wonderwel! Net voor Nairobi hielden we halt bij het View Point vanwaar we een laatste prachtig uitzicht hadden over de Riftvallei. Terug in Nairobi dropten we eerst al ons materiaal in het herbarium en dan zochten we weer de luxe op van Hotel Boulevard.

De volgende twee dagen zouden we ons bezig houden met het verwerken van het ingezamelde materiaal en de zoektocht naar een nieuwe maar vooral betrouwbare huurauto.

Omgeving Nairobi

Met onze nieuwe baksteenrode Suzuki Grand Vitara hebben we ingezameld in de omgeving van Nairobi. De auto is wel iets kleiner, maar veel comfortabeler en er is een radio! Het enige nadeel is dat hij niet handgeschakeld is, maar dat is een gewoonte die rap afgeleerd is. De eerste stopplaats was het Ondiri moeras in Kibuyu, een voorstadje van Nairobi. Dit moeras ligt in een komvormige vallei en van op de helling leek het een grote grasvlakte met verspreid enkele plassen. Eenmaal beneden

bleek dat een dichte mat van grassen en cypergrassen bovenop het water dreef, net zoals trilveen. Behoedzaam baanden we ons een weg en het voelde alsof we over een immens waterbed liepen. Beide zijden van het moeras waren met elkaar verbonden door een aantal boomstammen om zo droog over te steken. Na een paar meter in het moeras en met hopeeloos natte voeten, zat er niets anders op om via die stammen wat verder te gaan op zoek naar een iets stabielere stukje. De gemiddelde Keniaan loopt over deze boomstammen alsof het niets is, voor ons was het iets moeilijker en ondanks veel aanmoedigingen en aanwijzingen was het een hele klus om de overkant te halen. En dan moesten we ook nog eens terug!

Van Ondiri reden we dan in de richting van de Ngong Hills. Eerst moesten we door de wijk rond het grote slachthuis; iedereen liep er rond in witte overjassen vol bloed en de stank was bijna niet te harden. Het contrast met de volgende wijk, Karen, kon niet groter! Hier wonen de "rich and famous" van de stad op grote omheinde domeinen. Hier ook woonde de beroemde auteur Karen Blixen en droomde ze van de onmetelijke pracht van de Ngong Hills die je van hier kon zien. Kon, want ook hier is er een enorme bouwwoede die de stad steeds verder doet uitdijen.

En ik moet Karen Blixen gelijk geven, het zicht van op de hellingen was spectaculair. Aan je voeten ligt een grote grasvlakte, een typisch beeld van de Afrikaanse savanne, met verspreid vele Acacia-bomen. Helaas zag het gras geel en droog, dus wisten we ook dat er geen Cyperaceae te vinden zouden zijn.

Nairobi – Wundanyi

Het tweede deel van de expeditie was aangebroken! We verlieten Nairobi en reden richting Mombasa, niet langs de Mombasa Highway, maar via Machakos en Wotu. Deze kleine omweg bespaarde ons de files van de wegenwerken en de drukte van het vrachtvervoer en bovendien wist Mathias een paar interessante inzamelplaatsen.

Maar helaas, eens voorbij Machakos heeft de droogte het hardst toege-slagen. Twee jaar zonder regen heeft zware sporen nagelaten: de moerassen waren opgeslokt door landbouw en de rivieren waren soms op enkele poeltjes na volledig uitgedroogd. Heel wat dorpjes lagen er spookachtig stil bij en hier en daar werd zelfs voedselhulp uitgedeeld.

In Makindu kwamen we op de Mombasa Highway die we tot in Voi zouden volgen, dwars door het Tsavo National Park. Ondanks het feit dat de weg dwars door het park loopt hebben we op een paar bavianen na geen leven bespeurd, geen dieren, maar ook geen groen op de planten. De immense baobabs richtten hun bladloze gekromde takken naar de hemel alsof ze smeekten om water.

In Voi verlieten we de snelweg en reden naar de Taita Hills. Na een twintigtal kilometer sloegen we een kleine, steil kronkelende bergweg in. Hoe hoger we kwamen, hoe groener en frisser alles werd en het landschap onder ons werd steeds spectaculairder. Eens de top bereikt kwamen we in een klein dal waar verspreid een aantal huisjes tussen het groen lagen verscholen, Wundanyi.

Van op het balkon van onze slaapkamer in het Lavender Garden Hotel hadden we een prachtig zicht op de rotsformaties bij de laatste stralen van de ondergaande zon. Dit is echt een pareltje in Kenia. Ook het eten was buitengewoon lekker, hoewel we redelijk lang moesten wachten, maar dat wachten was meer dan de moeite waard.

Wundanyi – Ukunda (Diani Beach)

Na het ontwaken hebben we nog even genoten van het prachtige uitzicht en dan zijn we de heuvels ingereden om in te zamelen. Hoewel het er hier allemaal redelijk groen uitzag, was het ook hier droog. In de heuvels zijn er op verschillende plaatsen rotswanden waar water naar beneden sijpelt, maar deze plaatsen waren nu ook allemaal droog. Desondanks hebben we weer een aantal nieuwe cypergrassen ingezameld en konden we met een goed gevoel naar de kust rijden.

De bedoeling was om via de Shimba Hills naar Ukunda te rijden, maar omdat we vergaten te tanken moesten we via Mombasa. Dit betekende meer verkeer en dus langer onderweg zijn. Bovendien moesten we ook de ferry in Likoni nemen om de havengeul van Mombasa over te steken. Ukunda en zeker het deel aan het strand, Diani Beach, is een populaire badplaats ten zuiden van Mombasa. Hier komen veel westerlingen genieten van de zon en om te snorkelen of te duiken. Er zijn dus hotels genoeg, van sjofel guesthouse tot luxueus vijfsterren resort, van spotgoedkoop tot belachelijk duur! En nu we toch aan zee zijn, wouden Isabel en ik bij het

strand logeren. Jammer genoeg konden we geen zacht prijsje krijgen in een van de resorts, ondanks het feit dat we bijna de enige toeristen in de wijde omtrek waren! Dus stelden we ons toch maar tevreden met een iets bescheidener verblijf met een zwembad. Het Glory Palace Hotel had dan wel een zwembad, maar de kamers gaven ons dan weer een sterk Kameroen-gevoel: de lakens voelden klam aan en ruikten muf, geen muskietennet, veel beestjes en enkel koud water in de douche!

De kuststreek is gekend om het sekstoerisme; vooral blanke dames komen hier op zoek naar een pleziertje. Ook in ons hotel zat er zo een "koppel", tot grote weerzin van Mathias. Maar voor die mannen is dit ook een manier van overleven en op deze manier kunnen ze hun vrouw en gezin in het binnenland onderhouden.

's Avonds aten we in de Tropicana of zo, een van de vele restaurants voor de westerse toeristen, maar op twee Nederlandse meisjes na, waren we de enige klanten. Kenia, en zeker de kust, blijkt geen populaire bestemming meer te zijn. Waarschijnlijk een gevolg van de crisis en de naweeën van het negatieve beeld dat de wereld heeft gekregen van het land na de rellen.

De volgende ochtend gutste de regen uit de lucht, gelukkig was het maar van korte duur. We hebben op verschillende plaatsen ingezameld in de buurt van Ukunda en Gazi, en in Gazi zijn we door de mangrove tot aan de Indische Oceaan gereden.

's Avonds hebben we Mathias uitgenodigd in het duurste restaurant van Diani Beach, The Ali Barbour Cave, om hem te bedanken voor alle hulp! Het restaurant is gelegen in een koraalgrot, het zag er dus allemaal wat speciaal uit. Mathias voelde zich niet echt op zijn gemak, maar het eten was super lekker. Alleen de overdreven beleefdheid en gediensstigheid van het personeel stoorde een beetje.

De laatste dag aan de kust zijn we helemaal tot Lunga-Lunga gereden, het laatste dorpje voor de grens met Tanzania. In de gietende regen reden we door een immens grote braakliggende vlakte; al het kustbos was het vorige jaar gekapt om plaats te ruimen voor grote suikerrietplantages. Alleen de plantages zullen er nooit komen, want de voornamelijk Arabische kustbevolking richt zich vooral op de handel en niet op de landbouw. Men heeft geprobeerd om mensen van elders uit het land naar hier te lokken, maar dit is mislukt omdat er al gauw tribale spanningen waren. Het grappige is dat het televisiejournaal diezelfde ochtend melding maakte van een ernstig suikertekort voor het komende

jaar.

Vanuit Lunga-Lunga kozen we voor zandwegen wat verder het binnenland in om terug te keren naar Ukunda, zodat we ook in een aantal stukjes primair kustbos konden inzamelen. En hoewel we hier op een boog-scheut van de toeristische complexen van Diani Beach zijn, is een blanke niet iets wat hier elke dag gezien wordt. Onderweg zagen we heel veel verbaasde blikken, sprakeloosheid en zelfs kindjes die heel verward en angstig op zoek gingen naar hun moeder! Maar de meeste mensen lachten ons toe, zwaaiden uitbundig terwijl ze ons "Jambo" toeriepen.

Die avond zijn we nog gaan eten in The African Pot; bij deze naam stel ik mij een grote ketel op een houtvuur voor waar een blanke in gekookt wordt. Maar daar is gelukkig niets van aan, het restaurant is weer zo een toeristische trekpleister die nagenoeg verlaten was. Bij het afscheid stonden de gastvrouw en alle dienststers klaar op een rijtje om ons te bedanken.

Ukunda – Voi – Nairobi

Na een goede nachtrust zijn we begonnen aan de terugweg naar Nairobi. We zouden dit in twee etappes doen en overnachten in Voi. Helaas waren we bij het vertrek weer vergeten te tanken en na een dertigtal kilometer moesten we terugkeren naar Ukunda om te tanken. Tweede keer goede keer dan maar en met een volle tank scheurden we richting Shimba Hills en vandaar naar Samburu waar we de Mombasa Highway namen richting Voi.

In Voi vonden we een leuk hotelletje, Special Guest House, hoewel enkel de eerste verdieping voltooid was en de volgende nog in volle aanbouw! Het enige nadeel van het hotel was de bar aan de overkant met de toepasselijke naam 'The Beergarden'. Aangezien Voi een populaire slaapplek is voor truckchauffeurs, moet je er ook de lasten bij nemen: drank, lawaai en hoertjes! De bar had ook blijkbaar geen sluitingsuur, dus veel rust was er deze nacht ook weer niet bij.

Vandaag zouden we terugrijden tot Nairobi en een ommetje maken naar Hunter's Lodge, de enige plaats onderweg waar water uit de ondergrond opwelt en er dus nog een kans is om een aantal cypergrassen te vinden. Hunter's Lodge is een hotel en congrescentrum gelegen aan een natuurlijk-

ke bron. Helaas is de tuin van het complex helemaal heraangelegd en ingezaaid met gras, dus van planten zoeken kwam niks in huis.

Na een lange rit met een aantal onvermijdelijke files in de buurt van Nairobi, kwamen we terug aan in Hotel Boulevard waar we een vernieuwde kamer kregen met regendouche. Deze hebben we dan maar direct eens getest om al het stof af te spoelen.

De twee volgende dagen hebben we de stalen van de kust verwerkt en alle administratie om ons materiaal mee te brengen naar België afgehandeld.

De laatste dag hebben we een dagje vrij genomen om de toerist uit te hangen. We zijn in het David Sheldrick Elephant Orphanage gaan kijken naar de baby weesolifantjes die daar met veel liefde en toewijding opgevangen en grootgebracht worden. De bedoeling is om deze weesjes terug in de natuur te introduceren eens ze volwassen zijn. Heel uitzonderlijk worden er ook neushoorns opgevangen. En we hadden geluk; een klein zwart neushoornjong kwam met zijn begeleider genieten van een lekker modderbad. Het jong genoot er zichtbaar van en sprong als een dartel hert op en neer.

Na de middag heeft Mathias ons uitgenodigd om het Nationaal Museum en de Snake Farm te bezoeken. Het museum viel wel mee, jammer genoeg liep het vol schoolkinderen die iets luidruchtiger zijn dan verwacht bij een schoolbezoek. De Snake Farm stelde op zich niet veel voor, een aantal perken vol schildpadden, perken met een krokodil en een paar terrariums met de slangen van Kenia.

Ter afsluiting van ons verblijf zijn we nog een laatste Tusker gaan drinken met Mathias in de bar van het hotel. En dan kon het aftellen beginnen... nog een avondmaal, taxi naar de luchthaven en rond middernacht verliet het vliegtuig de startbaan van de luchthaven, richting België. Het was goed geweest!

Wim Huygh

CONFRERIE van de H. DOROTHEA

Bernard Symoens

Actum den XXVIII decembre 1648 inde keercke van Ste Michiels

Ten voornomden daeghe zijn vergadert gheweest de twee heeren Pasteurs met eenighe Guldebroeders van Gulde van Ste Dorothea dewelcke procederende tot verkiezen van eenen Proost, is met ghemeenen voise daertoe ghecosen Mher Floris vanden Eeckhaute Ruddere, heere van Aigremont, Ende tot Proviseerders Mr. Gillis vander heijden Advocat, ditte voor het loopende jaer innegaende metten dach - van hedent mij toorconden bij laste ende inde voornomde vergaederijnghe onder-teeckent

A. vander Luijthen

ZO STAAT DE VERKIEZING van de Proost van de Confrerie van de Heilige Dorothea voor het stichtingsjaar 1648 genoteerd in het register van deze confrerie onder de titel "Naemen der Proosten ende Dekens der Confrerie vande H. Maeghet ende Martelaresse Dorothea". Maar de samenstelling van dit register is blijkbaar van latere datum en bevat ook de reglementen van de Confrerie die in het jaar 1659 vastgelegd werden. In tegenstelling tot de eerste tekst is de inleidende tekst franstalig :

"Registre de l'Institution de la confraternité erigée en l'Eglise Parochiale de St. Michiel à Gand à l'honneur de Dieu et la bien heureuse vierge Dorothea confirmée par feu l'illustre Evesque de Gand, Antonius Triest, et depuis par Sa Sainteté en Suite du teneur de la bulle cij apres inserée. Comme en l'an XVI.XLVIII plusieurs personnes qualifiées meues de Zele et dévotion envers la bien heureuse vierge Dorothea avoient résolu d'eriger une Confraternité à l'honneur de Dieu et ladicte Sainte. Ils se sont trouvés ensemble et ont eslué à commune voix pour Provost de la Confraternité Messire Floris van den Eechaute Chevallier Seigr. d'Aigremont."

Dit register met de vermelding van de namen en wapenschilden van de dekenen en proosten maakte eerst deel uit van het archief van de Sint-Michielskerk waar de confrerie opgericht werd, maar kwam in de 19de eeuw terecht in de bibliotheek van de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde van Gent.

Antoine (Antoon) Triest (1577-1657) was bisschop in Brugge van 1617 tot 1622 en in Gent van 1622 tot 1657. Hij was een groot plantenliefhebber en

verzamelde deze planten in de tuin van zijn buitenverblijf te Akkergem (Ekkergem). In de Biographie Nationale de Belgique, Tome 25 (1930-32), 614-624 krijgen we onder andere volgende informatie :

" Triest était grand amateur et connaisseur de fleurs et de plantes. Pas loin de l'église de Saint-Martin d'Akkergem, entre la Lys et les remparts, le prelat se fit construire un château comme résidence d'été, appelé Belvédère et situé dans un magnifique parc. Il fonda dans l'église Saint-Michel une confrérie en l'honneur de Sainte Dorothee, patronne des horticulteurs et des fleuristes. Annuellement, le 6 février, fête de sainte Dorothee, les membres faisaient une exposition de fleurs et de plantes."

Deze bloemententoonstelling in de Sint-Michielskerk was beperkt tot het opsieren van het altaar gewijd aan de Heilige Dorothea en gezien het jaargetijde (februari) waren het in de eerste plaats door warmte in bloei gebrachte bloembollen zoals Hyacinten en Narcissen.

Het verhaal van het leven van de Heilige Dorothea is een legende en kent trouwens verschillende versies. Eén van de vroegste is te vinden in De Laudibus Virginitatis van St. Aldhelm (c. 639-709), abt van Malmesbury Abbey en bisschop van Sherborne. In dit werk wordt verteld dat zij geboren is in Caesarea in Cappadocië. Als christen wordt zij door de Romeinse gouverneur Sapricius voor de keuze gesteld om een man te nemen en ook te offeren aan de Romeinse goden. Vermits ze weigert, wordt ze gefolterd op de pijnbank, geslagen en met fakkels verschroeid. Zij overleeft dit en wordt opgesloten met een paar vrouwen die moeten proberen haar te overtuigen om haar geloof af te wijzen. Maar Dorothea bekeert ze tot het christendom, waarna ze terechtgesteld worden. Wanneer Dorothea zelf naar de executieplaats gebracht wordt, is er een zekere Theophilus die haar bespot en haar vraagt om een gift van haar hemelse bruidegom, Jezus Christus. Nog voor ze onthoofd wordt krijgt deze Theophilus een mandje met drie appels en drie purperen rozen. Als gevolg bekeert hij zich en wordt eveneens terechtgesteld.

Hoewel dit als een legende beschouwd wordt, vermelden sommige bronnen enkele historische details zoals haar datum van overlijden (311). Dit heeft te maken met de periode van de vervolging der christenen door de Romeinen, iets wat wel degelijk op historische feiten berust. Want onder de Romeinse keizer Diocletianus, die regeerde van 284 tot 305, en zijn opvolger Maximinus werden tussen 303 en 311 de bloedigste vervol-

gingen georganiseerd, hoewel deze niet overal in het Romeinse Rijk even intens waren. Vooral in het oosten vielen er slachtoffers. Maar deze werden nadien door de kerkelijke overheid als martelaren heilig verklaard en kregen elk hun feestdag. Zo ook de Heilige Dorothea die op 6 februari gevierd wordt, hoewel ze deze datum moet delen met Sint Amandus. Meestal wordt ze op schilderijen, prenten, of als sculptuur afgebeeld met een mandje bloemen en vruchten. Deze bijzonderheid uit haar levensverhaal heeft ervoor gezorgd dat zij als patrones voor de hoveniers gekozen werd.

De oprichting van een confrerie of broederschap was in de 17de eeuw geen uitzondering. Daarbij kregen ze dikwijls de naam van een heilige, wat wijst op het godsvruchtige karakter van dergelijke verenigingen, waarbij de leden zowel tot de clerus als tot de burgerij behoorden. Dit was zeker het geval bij de Confrerie van de H. Dorothea. De oprichting, geïnspireerd door bisschop Antoine Triest, werd in 1651 bekrachtigd door een bulle van paus Innocentius X. De reglementen die in 1659 opgesteld werden geven, bij gebrek aan andere documenten, een idee van de werking van deze confrerie :

" Primes que cette confraternité sera composée de douze personnes qui demeureront servans la vie durant ou jusques à ce que quelque un d'eux se transporterait autrepart sa famille, et vint remercier le Prévost."

" Secondement qu'au cas de mort ou mutation de domicile d'aucun des confreres, les autres esliront un en sa place à pluralité de voix."

" Tiercement que tous les confrères qui seront en la ville, seront tenus de se presenter au service divin qui se celebrera en ladicte Eglise le jour de ladicte Sainte vierge Dorothee."

" Quatriemement que ledict service divin achevé les confrères se trouveront au Logis du Prevost au disner qui serat obligé de les traiter sans magnificence et superfluité (sur peine de cent florins à la charge de contrevenants applicable à la Chapelle qui s'erigera par cette confraternité) et payer les despens du service divin, et ce qu'en despendera à quoy chasque confrere tant absent que present contribuera la somme de noef florins."

" Cinquièmement que devant les graces dittes, on procedera à l'eslection d'un nouveau Prevost, a pluralité de voix."

" Sixiesmement que ledict nouveau Prevost sera tenu avoir Soing que ledict service divin soit fait solemnelement l'année suivante."

" Septiesmement que le lendemain on celebrera l'office de defuncts pour les confreres trespasés où que tous les confreres seront obligé de se presenter sous peine de vingtquatre soulz chacun, applicable comme devant estants à ce sermone."

Opmerkelijk is dat er in geen enkele van deze teksten betreffende oprichting en reglementen zoals bewaard in dit register, sprake is van het omgaan met of belangstelling voor bloemen of planten. Jammer genoeg konden tot nu toe geen andere documenten gelocaliseerd worden, behalve een ledenlijst van 6 februari 1662 in een archiefbestand van het Rijksarchief te Gent (Inventaris "Archieven van Oostvlaamse Kerkfabrieken" (Oud Regiem)-Deel III, nr 841). Maar gezien de keuze van de patroonheilige en de inspirerende invloed van bisschop Antoine Triest kan men er van uitgaan dat de leden in meer of mindere mate bloemenliefhebbers waren. Dit wordt trouwens in zekere zin bevestigd en geïllustreerd door de documenten betreffende de gelijknamige broederschap te Brugge. Deze Confrerie van de H. Dorothea werd gesticht in 1651, vermoedelijk eveneens onder impuls van bisschop Antoine Triest.

Naast het confrerieboek werden ook andere documenten bewaard (nu in het Stadsarchief van Brugge). Ze vertellen over de werking en samenstelling van deze vereniging (ledenlijsten, activiteiten, bestuursvernieuwingen, rekeningen,...).

Bij de stichting waren 12 personen betrokken, maar nadien evolueerde het ledenaantal tot maximum 18, waarvan 12 wereldlijke en 6 geestelijke. Bij de inschrijving in het confrerieboek werden ook titels en functies van de betrokken personen vermeld. Het ging om de meest vooraanstaanden van het Vrije en van Brugge, zowel wat betreft afstamming als maatschappelijke positie. Maar dit volstond niet om als lid in de confrerie te worden opgenomen. De stichtende leden werden omschreven als "bloemlievende gheesten" en ieder lid werd verondersteld een bloemenliefhebber te zijn. Wat inhield dat men over een tuin of oranjerie beschikte. Soms verbonden aan de ambtsresidentie, zoals bij de bisschop of de abten. Bij anderen ging het om lusttuinen bij hun kasteel of buitengoed in de omgeving van Brugge.

De leden vergaderden jaarlijks op 6 februari, het feest van de patroonheilige, in het landhuis van het Brugse Vrije op de Burg. Ze woonden er een

mis bij, verkozen een nieuw bestuur en namen daarna deel aan een feestmaaltijd. De dag erop was er een requiemmis voor de afgestorven leden, waarop alle medebroeders moesten aanwezig zijn. Als in het begin de activiteit rond bloemen beperkt bleef tot het versieren van het altaar en de kapel voor de feestdag op 6 februari, was er vanaf het begin van de 18de eeuw ook een jaarlijks bezoek aan de hoven van de leden. In de maand mei bepaalde men een dag voor de "visitatie". Men bezocht dan de tuinen van de aanwezige confraters en tekende uit elke hof de twee mooiste bloemen aan. Na het middagmaal in het landhuis van het Vrije vond een veiling van de bloemen plaats. De inkomsten van de vereniging bestonden daarnaast uit de 20ste penning op de verkoop van iedere pot bloemen binnen de stad, de boeten voor afwezigheid en de doodschulden, later nog aangevuld met een jaarlijkse bijdrage.

Er zijn duidelijke overeenkomsten wat betreft lidmaatschap en werking tussen beide broederschappen van de H. Dorothea in Gent en Brugge. Ook in Gent werd de werking in de eerste plaats bepaald door de viering van het feest van de patroonheilige op 6 februari met daarbij de versiering van het altaar met bloemen. Daarnaast werden door de magistraat van de stad vier leden van deze confrerie gekozen, aan wie de uitspraak over alle geschillen omtrent de handel of kweek van tuingewassen opgedragen was. Er is weinig informatie over andere activiteiten rond planten. Maar vermits het een vereniging was van bloemenliefhebbers, kan men gerust aannemen dat er planten geruild werden en dat de tuinen van de leden regelmatig bezocht werden. Hoewel de broederschap van de H. Dorothea in Brugge een duidelijk elitair karakter had, kan dat niet met zekerheid gezegd worden voor Gent. Uit de lijst van de opeenvolgende dekens en proosten kan men afleiden dat ze vooraanstaande posities in de maatschappij hadden en dikwijls tot de adel behoorden. Als voorbeeld kan het jaar 1754 genomen worden, toen als Proost Pieter Louis Burghrave Van der Varent gekozen werd. Hij was schepen van de Keure van Gent. Zijn naam is tevens te vinden op de naamlijst van de gildeleden van de Aloude St. Joriskilde te Gent (1750). Verder bevat de lijst van de ondertekenaars van de "Règles fondamentales de la confraternité" in 1659 overwegend adellijke familienamen. Maar zolang men niet beschikt over volledige naamlijsten van leden, kan er moeilijk iets definitiefs over gezegd worden.

Onafhankelijk van de confrerie van de H. Dorothea in de Sint-Michielskerk, werden er nadien nog twee andere gelijknamige broederschappen opgericht. In 1654 in de Sint-Martinuskerk te Akkergem en in 1669 in de Sint-Pieterskerk. Hoe dan ook werden al deze broederschappen met religieus karakter na de inval van de Franse troepen in 1794 ontbonden. Hoewel dit niet meteen blijkt uit het bewaarde confrerieregister, wordt algemeen verondersteld dat de Confrerie van de H. Dorothea in de Sint-Michielskerk actief bleef tot in 1794. Onder andere Karel Van Hulthem (1764-1832) bevestigt dit in zijn *Discours sur l'état ancien et moderne de l'agriculture et de la botanique dans les Pays-Bas* (1817, p. 39). Maar in feite duurde het tot eind 1797 voordat in de nieuwe departementen de wetten omtrent de opheffing van religieuze broederschappen effectief toegepast werden. Na het concordaat tussen Napoleon Bonaparte en de Paus in 1801, konden de broederschappen heropgericht worden, hoewel dat in de praktijk pas kon vanaf 1805. Wat er intussen met deze broederschappen gebeurde is niet zo duidelijk. Men kan zich voorstellen dat de leden van de Confrerie van de H. Dorothea, die wellicht ook met elkaar bevriend waren, verder contact hielden en de feestdag van de H. Dorothea vierden, zonder het uiterlijke ceremonieel.

Voor deze periode valt wel nog een belangrijke gebeurtenis te vermelden, nl. de inrichting in 1797, bij decreet van het departementsbestuur, van een plantentuin in de afgeschafte Baudeloo-abdij, de verre voorloper van de huidige Plantentuin van de Universiteit Gent. De plantencollecties groeiden snel en dienden niet alleen als wetenschappelijk studiemateriaal, maar ook als inspiratiebron voor talrijke plantenliefhebbers en kwekers. In 1808 werd dan door een aantal professionele plantenkwekers en liefhebbers in de herberg Frascati gelegen aan de Coupure, een nieuwe vereniging in het leven geroepen, nl. de Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde (*Société d'Agriculture et de Botanique de Gand*). Rechtstreekse aanleiding waren de enthousiaste berichten over de kweek van nieuw ingevoerde planten en vooral over de plantententoonstellingen in Engeland. De eerste tentoonstelling in Frascati werd gehouden op 6 februari 1809 en kon bezocht worden tot 10 februari. Op 11 februari werden de planten (een vijftigtal) publiek verkocht. Dit is het begin van wat later zou uitgroeien tot de huidige Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde - Floraliën.

De keuze van 6 februari, feest van de H. Dorothea, als datum voor de eerste tentoonstelling kan de indruk wekken dat er een verband is met de vroegere Confrerie van de H. Dorothea. Sommige auteurs zien deze broederschap trouwens als voorloper van de Floraliën. Maar eigenlijk gaat het om twee verschillende initiatieven. De broederschappen uit de 17de eeuw hadden een religieus karakter, de nieuwe vereniging opgericht in 1808 was een louter burgerlijke zaak, waarbij de plantenkweek en de promotie ervan centraal stonden. Het is natuurlijk wel mogelijk dat sommige van de 34 stichtende leden van de Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde ooit lid waren van één van de broederschappen van de H. Dorothea. Er waren immers maar een tiental jaren verlopen tussen de effectieve opheffing van de broederschappen in 1797 en de oprichting van de Maatschappij in 1808. Maar de keuze van het feest van de H. Dorothea voor de eerste tentoonstelling was waarschijnlijk louter een aanknoping bij de traditie. Want van oudsher werd de H. Dorothea door alle hoveniers beschouwd als hun patroonheilige.

Als besluit moet vermeld worden dat de Broederschap van de H. Dorothea weer vorm kreeg in 1867. In het nieuw reglement staat onder andere : " De maatschappij heeft voor doel het vieren van haren patroondag, ook de bloemisterij te bevorderen zo wel in wetenschappelijke als in handelsbetrekkelijke zaken en de verbroedering en vriendschap onder de leden te handhaven."

De eerste wereldoorlog zorgde voor een onderbreking van de activiteiten, maar deze werden vanaf 1937 hernomen met een toenemend ledenaantal. In het reeds vermelde register van de Confrerie van de H. Dorothea dat berust in de bibliotheek van de K.M.L.P.-Floraliën werden enkele recente teksten toegevoegd ter gelegenheid van de driehonderdste verjaardag in 1948 en het driehonderdvijftig-jarig bestaan in 1998, dit laatste onder erevoorzitterschap van Graaf de Kerchove de Denterghem, tevens voorzitter van de K.M.L.P. De laatste tekst in het register betreft het bezoek van Koningin Paola aan de bloemenmarkt op de Kouter op 15 juni 2003, in aanwezigheid van het voltallige bestuur. Uit deze korte vermeldingen blijkt dat tegenwoordig de naam Koninklijke Maatschappij Ste Dorothea gebruikt wordt. De huidige voorzitter is Mr. André Onghena.

Met dank aan het bestuur van de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde - Floraliën voor de toestemming om het register van de Confrerie van de H. Dorothea te raadplegen.

Bibliografie

- Baillieul, B. & Stevens, C. (1982). Ontstaan en ontwikkeling van de Gentse tuinbouw. Ghendtsche Tydinghen, p. 247- 252. Gent.
- Balis, J. (1962). Hortus Belgicus. Brussel.
- Claeys, P. (1894). Pages d'histoire locale Gantoise III. Gent.
- Coppieters Stochove, E. (1895). Origine de la Société Royale d'Horticulture et d'Arboriculture de Bruges. Annales de la Société d'Emulation, p. 43-60. Brugge.
- Coppieters Stochove, E. (1902-1903). Les archives de l'église St-Michel. Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Gent, p. 69. Gent.
- De Herdt, R. (1990). Gentse Floraliën. Sierteelt in Vlaanderen. Gent.
- De Herdt, R. (2000). Tuinen van Eden. Gent.
- Delbecq, J.B. & De Potter, Fr. (1860). Gent, de stad van Flora. Oud en nieuw, p. 339-362, 381-394. Gent.
- De Potter, F. (s.d.). Gent van den oudsten tijd tot heden. Gent.
- De Schrevel, A.C. (1930-1932). Antoine Triest. Biographie Nationale de Belgique. T. 25, 614-624. Brussel.
- Michils, V. (1995). De geschiedenis van de Gentse plantentuin van 1797 tot 1903. Gent.
- Minke, A. (2003). La législation relative aux confréries en Belgique sous le régime français. Brussel.
- Otten, K. (1995). Frascati 1995, een verslag. De Vrienden van de Plantentuin, 14 (2), p. 26-29. Gent.
- Peterson, J.M. (1910). The Dorothea legend. Heidelberg.
- Van Damme-Sellier, J. (1861). Histoire de la Société Royale d'Agriculture et de Botanique de Gand. Gent.
- Vandewalle, A. (1979). De bloemlievende broederschap van de H. Dorothea te Brugge, 1651-1784. Het Brugs Ommeland, 14 (4), p. 259-266. Brugge.
- Vandewalle, A. (1980). Hoogstaande bloemenliefhebbers in het Brugse, 1654-1784. Biekorf, p. 89-92. Brugge.
- Van Geert, J. (1870). Schets van den gentschen bloemhandel sedert het begin dezer eeuw. Gent.
- Van Hulthem, Ch. (1817). Discours sur l'état ancien et moderne de l'agriculture et de la botanique dans les Pays Bas. Gent.
- Van Onsem, J.G. (1950). Geschiedenis van de bloemeteelt in Oostvlaanderen. Gent.
- Viane, R. & Van den heede, C. (2000). 200 Jaar plantentuin Gent. Gent.

Lidgeld 2010 (geldig voor een gezin)

Lid	11 euro
Beschermend lid	15 euro
Steunend lid	25 euro

Te betalen op rekening 001-1192154-03 van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Willy Maststraat 51 9032 Wondelgem, met als vermelding "lidgeld 2010" en "naam van het lid".

Wil a.u.b. de naam en het adres van het lid vermelden, indien deze verschillend is van de betalende persoon. Beste dank.

Meerjarig lidmaatschap

Een meerjarig lidmaatschap is mogelijk (inflatie-bestendig!) onder de voorwaarden hieronder beschreven (warm aanbevolen)

Lid, 5 jaar	50 euro
Beschermend lid, 5 jaar	75 euro
Steunend lid, 5 jaar	125 euro

Lidmaatschap voor het leven (vanaf 50 jaar)

Lid voor het leven	200 euro
Beschermend lid voor het leven	350 euro
Steunend lid voor het leven	550 euro

Men kan ook lid worden door aankoop van het boek 'Planten-Odysee', inclusief een waardebon voor lidmaatschap, aan de prijs van 15 euro (+ 4 euro verzendingskosten). Dit bedrag kan overgeschreven worden op rekening 001-1192154-03 van Vrienden Plantentuin met vermelding 'Planten-Odysee'.

Boeken en Lenteschoonmaak

Ben je aan het opruimen en staan er boeken of tijdschriften over planten, tuinen of natuur in de weg? Hou ze nog even bij indien je de Plantentuin wil steunen!

Tijdens de Gentse Feesten organiseren De Vrienden van de Plantentuin een tweedehandsbeurs van dergelijke boeken. Jouw boeken zijn er dan welkom.

In ons juninummer verneem je er meer over....

**DE
VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN
GENT**

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 29 - Nummer 1 - maart 2010
ISSN 0777- 8821

Redactie en lay-out

Redacteur: Paul Goetghebeur, Coördinator: Karel Reusens.

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt: Cyrilla Gillis, Wim Huygh, Paul Goetghebeur, Karel Reusens, Bernard Symoens, Katrien Van Damme

Onze welgemeende dank gaat ook uit naar: alle vrijwillige medewerkers die zorgden voor plooi-, kleef-, en transport-activiteiten, die het verschijnen van het vorige nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2010

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur

**DIGITAL PRINT CENTER
WWW.ATLASCOPY.BE**

ATLAS

COPY

**HUNDELGEMSESTEENWEG 7
9050 LEDEBERG - GENT
09 245 02 25
PRINTING@ATLASCOPY.BE**

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 29 - nr.1 - maart 2010
ISSN 0777 - 8821
afgiftekantoor GENT 1

v.u. Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstraat 35
9000 Gent

België - Belgique	
P.B.	
3/612	9000

Erkenningsnummer P608176
